Ғылыми кеңесші, Абай университетінің саяси ғылымдарының докторы, профессор, Жунусов Адиль Мавленовичтің
«8D04101» - дәрежесін алу үшін ұсынылған Бекбосинова Асель Серикжановнаның «Қазақстан Республикасының әлеуметтік саясатын жаңғырту шеңберіндегі зейнетақымен қамтамасыз ету» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына
ПІКІР

Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік саясатты жаңғырту контекстіндегі зейнетақымен қамсыздандыру тақырыбының өзектілігін халықтың қартаюы мен өзгеріп отырған экономикалық жағдайлары халықтың қаржылық тұрақтылығы мен әлеуметтік әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін елеулі сын-қатерлер туғызатын қазіргі әлемде асыра бағалау қиын.

Біріншіден, демографиялық фактор мәселені өзектендіруде шешуші рөл атқарады. Көптеген елдер сияқты, Қазақстан орташа өмір сүру ұзақтығының өсуімен және туу деңгейінің төмендеуімен бетпе-бет келіп отыр, бұл халықтың қартаюына және халықтың жалпы санындағы зейнеткерлер үлесінің артуына әкеледі. Бұл зейнетақы жүйесіне қысым жасайды және оны жаңа жағдайларға бейімдеуді талап етеді.

Екіншіден, нарықтық экономикаға көшу, жаһандану және технологиялық инновациялар сияқты экономикалық өзгерістер Жұмыспен қамту құрылымы мен халықтың табысына әсер етеді. Бұл өзгерістер жалақы деңгейіне, мансаптық перспективаларға және зейнетақы жинақтарына қол жеткізуге әсер етуі мүмкін, бұл адамдардың зейнетке шығуға қаржылық дайындығына әсер етеді.

Өзектіліктің үшінші аспектісі зейнетақы жүйесіне және жалпы әлеуметтік саясатқа деген қоғамдық сеніммен байланысты. Зейнетақы құқықтары мен әлеуметтік қолдауды сәтті қамтамасыз ету қоғамдағы тұрақтылық пен үйлесімділікті сақтау үшін өте маңызды. Өсіп келе жатқан экономикалық белгісіздік пен әлеуметтік өзгерістер жағдайында азаматтардың мемлекеттік институттарға деген сенімін сақтау үшін зейнетақы жүйесінің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету қажет.

Осылайша, Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру жүйесін зерттеу және жаңғырту назар аударуды және ғылыми пайымдауды талап ететін өзекті және маңызды міндеттер болып табылады. Қолданыстағы проблемаларды жүйелі талдау және зейнетақы қорларын басқарудың тиімді стратегияларын әзірлеу зейнетақы жүйесінде және жалпы қоғамда тұрақтылық пен әділеттілікті қамтамасыз ету үшін басымдыққа айналады.

Диссертациялық жұмыс - дербес орындалған ғылыми жұмыс және кіріспе, үш тарау, қорытынды, пайдаланылған көздер мен қосымшалар тізімінен тұрады.

Диссертацияның бірінші тарауында әлеуметтік саясатты жаңғырту аясындағы зейнетақымен қамсыздандыру жүйелерін мемлекеттік басқарудың теориялық-әдістемелік негіздері қарастырылған. Әлеуметтік қамсыздандыруды, адам құқықтарын қорғауды, кедейлікпен күресті және т.б. Мемлекеттік басқару теорияларының тұрғысынан зейнетақы жүйесін басқару механизмдері, зенйақы жүйелерін басқарудың шетелдік тәжірибелері мен реформалары қарастырылған. Сонымен қатар, зенйетақы жүйесін басқаруға әсер етуші факторлар мен қолданылатын зерттеу әдістемелері толық зерттелген.

Докторанттың диссертациясының екінші тарауы Қазақстандағы зейнетақы жүйесіне кешенді талдау жасалған, яғни зейнетақымен қамсыздандыру жүйесіне әсер етуші факторлар Шеннонның энтропия әдісін қолдану арқылы жиынтық көрсеткіштер анықталып, корреляциялық-регрессиялық талдау арқылы эконометрикалық моделі құрылды. Сонымен қатар зейнетақы жүйесінде болған соңғы өзгеріске, яғни жинақтарды алдын ала алуға байланысты эксперттік бағалау жүргізілген.

Диссертацияның үшінші тарауында отандық зейнетақы жүйесін басқару бойынша ұсыныстар кешені ұсынылды. Соынмен қатар отандық зейнетақы жүйесіндегі өзекті мәселелер және оларды шешу жолдары көрсетілген.

Соынмен қатар отандық зейнетақы жүйесіндегі өзекті мәселелер және оларды шешу жолдары көрсетілген.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы «Экономика», «Әлеуметтік саясат», «Қаржы нарықтары», «Мемлекеттік басқару», «Экономиканы мемлекеттік реттеу» бағыттары бойынша болашақ мамандарды оқыту кезінде білім беру процесінде ұсынылған тәсілдерді қолдану мүмкіндігінде жатыр.

А.С. Бекбосинова ғалым ретінде белсенді жұмыс істейді, мемлекеттік тапсырыстар жобалар шеңберінде орындалатын іргелі, қолданбалы, бағдарламалық-нысаналы және іздестіру зерттеулерінің бірқатар тақырыптарын орындауға қатысады. Докторантура кезінде келесі ғылыми жобаларға дербес орындаушы ретінде белсенді қатысты:

1) «Қазақстанның өңірлік әлеуетін дамыту стратегиясы: әлеуметтік-мәдени және экономикалық әлеуеттерді бағалау, жол картасын, даму модельдері мен сценарийлерін әзірлеу» БНҚ BR 18574240 (2022-2024 жж.);

2) «Қазақстан қалаларының ақылды және цифрлық экожүйесін қалыптастыру қағидаттарында орнықты өңірлік даму стратегиясын әзірлеу» ЖҒБ МҚ AP19574739 (2023-2025 жж.).

3) «Әлеуметтік теңсіздікті төмендету және Қазақстан халқының әл-ауқатын жақсарту тетіктерін әзірлеу» ЖҒ AP19174744 (2023-2025 жж.).

Жалпы, А.С. Бекбосинованың ғылыми-зерттеу жұмыстары теориялық-әдіснамалық негізділігімен және практикалық маңыздылығымен ерекшеленеді, оларды ұлттық және халықаралық деңгейде сұранысқа ие дәрежеге жатқызуға болады. Сонымен, докторант диссертация тақырыбы шеңберінде 9 ғылыми жұмыс жариялады, оның ішінде Scopus (Q2, процентиль 35-тен жоғары) және Web of Science дерекқорлар тізіміндегі рейтингтік журналдарда 1 мақала, ғылыми халықаралық-практикалық конференциялар жинақтарында 4 мақала (қазақстандық), ҚР ҒЖБМ ҒЖБСҚК ұсынған басылымдарда 3 мақала шықты.

Қорытындылай келе, А. С. Бекбосинованың диссертациялық жұмысы толық аяқталған және дербес ғылыми-зерттеу жұмысы болып табылады. Алынған нәтижелер зерттеудің мақсаты мен міндеттеріне сәйкес келеді. Жұмыс өзекті зерттеу тақырыбымен, тәсілдердің әдіснамалық негізділігімен және қорытындылардың практикалық маңыздылығымен айқындалады. Зерттеу зенйетақы жүйесінің және еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуының жай-күйі мен әлеуетті егжей-тегжейлі бағалауға мүмкіндік беретін жетілдірілген әдістемелік тәсілдерді, әсіресе, Шенон энтропиясы әдісін қолданумен ерекшеленеді. Жұмыс диссертацияны дайындау талаптарына сәйкес орындалды.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, Бекбосинова Асель Серикжановнаның «Қазақстан Республикасының әлеуметтік саясатын модернизациялау шеңберіндегі зейнетақымен қамтамасыз ету» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы аяқталған және «8D04101 – Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежелеріне қойылатын талаптарға сәйкес келеді деген қорытынды жасауға болады.

Отандық ғылыми кеңесші
э.с.д., профессор,
Абай университетінің «Тарих және құқық институтының» директоры **А.М. Жунусов**